

INFORMATOR

dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie

zawierający dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

2014 r.

Informator został przygotowany przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pińczowie oraz psychologa z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Pińczowie.

WSTĘP

Przemoc wobec osób najbliższych, w tym dzieci jest przestępstwem i poważnym problemem społecznym. Przemoc narusza podstawowe prawa człowieka i prawa dziecka, w tym bardzo często prawo do zdrowia i życia. Szczególnym bardzo poruszającym aktem przemocy jest przemoc wobec dzieci. Niemal codziennie media donoszą o kolejnych porzuconych noworodkach, dzieciach maltretowanych przez swoich rodziców lub ich partnerów. Szacuje się, że kilkadziesiąt tysięcy dzieci w Polsce jest maltretowanych przez najbliższych. Na temat przemocy od kilku lat mówi się głośno piętnując to zjawisko. Zmieniło się w tym zakresie również prawo wprowadzając coraz skuteczniejsze procedury chroniące ofiary przed sprawcą. Również służby społeczne, których zadaniem jest walka z przemocą podnoszą swoją wiedzę i umiejętności w celu skuteczniejszej realizacji zadań samorządów terytorialnych. Mimo prowadzonych działań samorządów oraz kampanii społecznych wiele osób doznaje przemocy w swoim domu. Nie mówią o tym boją się i wstydzą. Często też czują się winne zaistniałej sytuacji. Niniejszy poradnik ma na celu przybliżenie problemu przemocy w rodzinie i wskazanie na pewne oczywiste wydawałoby się aspekty przemocy. Poradnik ma pomóc czytelnikowi odpowiedzieć na pytania:

Czym jest przemoc w rodzinie i jakie może przybierać formy?

Jak prawo chroni ofiarę przemocy w rodzinie?

Gdzie udać się po pomoc?

Jakie działania mogą być podjęte w stosunku do sprawcy?

Ponadto zawiera przesłanie dla osób doświadczających przemocy, że trzeba pozwolić sobie pomóc. Brak powiadomienia służb lub właściwych organów oraz dalszej współpracy z nimi, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie znacznie utrudnia udzielenie skutecznej pomocy. Należy pamiętać o tym, że przemoc nie skończy się sama z siebie.

1. CZYM JEST PRZEMOC W RODZINIE ?

Przemoc w rodzinie zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie czy też przemoc domowa jest rozumiana jako przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna lub ekonomiczna. Forma przemocy jest także zaniedbanie.

Przemoc fizyczna, np.: bicie, popychanie, szarpnięcie, kopanie, duszenie, policzkowanie.

Przemoc psychiczna, np.: obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce.

Przemoc seksualna, np.: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi.

Inne rodzaje zachowań np.: zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwienie podjęcia pracy, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wnoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki dziecka, osoby niepełnosprawnej bądź innej, która nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu i /lub zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków. „to wszystkie jednorazowe lub powtarzające się działania lub zaniechania osoby najbliższej wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej zmuszające Cię do zachowań wbrew Twojej woli w szczególności narażające Cię na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające Twoją godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na Twoim zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne”.

Przemoc nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu, tworząc cykle.

W cyklu przemocy można wyróżnić następujące fazy:

- 1) narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja,
- 2) ostrej przemocy, w której następuje wybuch tej agresji,
- 3) miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprasza i obiecuje poprawę.

Najczęściej w fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej ofiary poszukują pomocy. Natomiast w następnej fazie wycofują się z kontaktu z osobami udzielającymi pomocy, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją. To wycofanie się, podobnie jak fakt dalszego pozostawiania w związku ze sprawcą, może wydawać się niezrozumiałe.

Osoby żyjące w związkach przemocowych mogą:

- mieć niskie poczucie własnej wartości,
- odczuwać brak kontroli nad własnym życiem, brak wiary we własne siły,
- wstydić się do tego stopnia, by ukrywać obrażenia fizyczne i psychiczne, izolując się społecznie i emocjonalnie,
- mieć historie własnych doświadczeń bycia maltretowana lub być świadkiem maltretowania matki, akceptować ten fakt jako typowy los kobiety,
- być pozbawionej siły, która pozwoliłaby im na wyjście z sytuacji przemocy,
- być zależne, godzić się na obrażenia, dla „dobrej rodziny”,
- mieć idealne wyobrażenie o związku, łudzić się, że mogą zmienić partnera,
- nie posiadać umiejętności upominania się o swoje prawa i uczucia.

Osobie doświadczającej przemocy często towarzyszy apatia, lek, depresja, uczucie ciągłego zmęczenia, niekompetencja, poczucie winy, wrogość, rezygnacja oraz przekonanie, że nie ma wpływu na bieg wydarzeń.

Osoby krzywdzące izolują partnerów od rodziny, przyjaciół, w związku z czym nie mają one oparcia w nikim. Aby przetrwać podporządkowują się sprawcy.

Często ofiary usprawiedliwiają zachowania sprawcy np. „On staje się agresywny tylko wtedy, gdy pije”. Osoby doświadczające przemocy są skłonne do zapominania i przebaczenia. Chcą aby przemoc się skończyła i jednocześnie często chcą utrzymywać relacje z partnerem.

CZY ZDARZA SIĘ, ŻE KTOŚ BLISKI:

- odpycha Cię, policzkuje, uderza, szarpie?
- obrzuca Cię obelgami, wyzwiskami?
- mówi ci, że jesteś głupia, że do niczego się nie nadajesz?
- zmusza Cię do robienia rzeczy, które Cię poniżają?
- dusi, kopie, obezwładnia, wykręca ręce?
- grozi Ci, że Cię zabije lub dotkliwie zrani?
- obwinia Cię za swoje agresywne zachowanie, mówi Ci, że wszystkiemu Ty jesteś winna?
- zmusza Cię do pożycia seksualnego?
- zmusza Cię do uprawiania praktyk seksualnych, które Ci się nie podobają?
- straszy Cię, że pobije twoich przyjaciół, jeśli będą próbowali Ci pomóc?
- grozi, że zabierze Ci wszystko (dzieci, pieniądze, dom), jeśli nie będziesz mu posłuszna?
- przeprosza Cię, rozpieszcza prezentami po tym, jak Cie pobił?
- pobił Cię tak dotkliwie, że wymagałaś pomocy lekarskiej lub leczenia szpitalnego?
- sprawia, że czujesz się zagrożona w swoim domu?

Przeczytaj niżej zamieszczone pytania i jeśli chociaż na jedno z nich udzielisz pozytywnej odpowiedzi to istnieje duże prawdopodobieństwo, że doznajesz przemocy w rodzinie.

Pamiętaj!

Jeśli chociaż raz pojawiły się wobec Ciebie lub osób bliskich zachowania przemocowe zareaguj, nie pozwól, żeby się one powtórzyły.

2. MITY I STEREOTYPY DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe zareagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności. Warto, zatem wiedzieć, co jest mitem i stereotypem, aby nie ulegać fałszywym przekonaniom dotyczącym przemocy w rodzinie. Poniżej zaprezentowano kilka ze stereotypów, stanowiących pewien społeczny sposób „usprawiedliwiania” przemocy domowej.

- **w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać:** „brudy pierze się we własnym domu”, „co to za ptak, co własne gniazdo kala?”, „wolność Tomku w swoim domku”, „mój dom - moja twierdza”, „bliscy nie krzywdzą”, itp.;
- **przemoc dotyczy rodzin patologicznych, z tzw.: „marginesu”:** „przemoc alkohol, to jedno”, „to taka porządna rodzina - niemożliwe, by była tam przemoc”, „oni oboje mają wyższe wykształcenie - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku”, itp.;
- **najczęstszą formą przemocy jest bicie:** „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma śladów - nie ma przemocy”, itp.;
- **kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy:** „to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić”, „twoja rodzina - świadczy o tobie”, „kobieta jest strażniczką domowego ogniska”, „widocznie nie dosyć się starałaś się”, „musisz być samolubną egoistką”, itp.;
- **jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto czekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić:** „wszystko przez to picie, poza tym – to dobry mąż i ojciec”, „przestanie pić, wszystko będzie dobrze”, „prawdziwa miłość powinna wszystko wybaczyć”, „może się ocknie i zrozumie - to taki dobry człowiek”, itp.;
- **kobieta bez mężczyzny jest nic nie warta:** „niechby pił, niechby bił, byle by był”, „kobieta, która żyje bez mężczyzny jest feministką lub lesbijką – nie jest w pełni kobietą i jest gorsza”, „stara panna - okropny los - musi być straszną jędzą”
- **przemoc w rodzinie - to nic takiego.** Często przemoc w rodzinie traktowana jest jako zjawisko „marginalne”, o „małej społecznej szkodliwości”. Nic bardziej błędnego - jej zasięg jest większy, niż zdaje się wielu ludziom, a szkodliwość

społeczna szczególnie, właśnie ze względu na ważność rodziny w życiu każdego człowieka.

- **ofiara sama sobie winna:** „widocznie go sprowokowała”, „pewnie jest masochistką, skoro go nie opuszcza - musi, lubi być bita”, „pewnie coś takiego zrobiłam, że on nie mógł inaczej”, „staralem się, ale ona nie dała mi wyjścia”, „dlaczego mi to zrobiła?”, itp.;

- **dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka:** „kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny”, „powinam wytrzymać wszystko dla dobra dzieci”, „dzieci powinny mieć ojca”, „lepszy zły ojciec, niż żaden” itp.:

- **nie da się wychować dziecka na porządnego człowieka bez porządnego lania.** Bicie jest niedopuszczalnym środkiem wychowawczym. Nic nie usprawiedliwia podniesienia ręki na dziecko.

- **dziecko ma obowiązek słuchać rodziców. Jeśli dziecko jest nieposłuszne i niegrzeczne, jeśli nie szanuje rodziców, rodzice mają prawo „doprowadzić je do pionu” za pomocą kar fizycznych.**

- **sposób, w jaki rodzice wychowują dziecko jest ich sprawa prywatna. Nikt nie powinien wtrącać się w sprawy domowe innych.**

Dzieci wychowujące się w rodzinach, gdzie jest przemoc „nasiąkają” przemocą. Nawet jeśli nie są bezpośrednio bite, upokarzane, wykorzystywane, zaniedbywane i molestowane, a „tylko” obserwują przemocowe traktowanie matki przez ojca, to równocześnie są osobami doznającymi przemocy. Dzieci, które są „tylko” świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami;

- **powinno się zawsze próbować zatrzymać dziecko w rodzinie, niezależnie od tego, jak postępują jego rodzice. Rodzice, jacy by nie byli, zawsze są lepsi od domu dziecka czy innej placówki wychowawczo- opiekuńczej.**

Rodzina, w której te podstawowe więzi i kryteria są zaburzone, kształtują człowieka pozbawionego elementarnych umiejętności emocjonalnego i społecznego funkcjonowania. Taka rodzina nie jest miejscem, w którym dziecko może normalnie się rozwijać i wychowywać.

3. CO MOŻESZ ZROBIĆ KIEDY DOŚWIADCZASZ PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie powtarza się w sposób cykliczny, przechodząc różne fazy od narastającego napięcia, poprzez przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną itp. do fazy miodowego miesiąca. Nie czekaj i nie zwlekaj z podjęciem decyzji o przerwaniu przemocy. Dlatego gdy doświadczasz przemocy nie obawiaj się prosić o pomoc. Najpierw możesz poszukać wsparcia u zaufanej osoby (matki, ojca, członka rodziny, przyjaciela) lub skorzystaj z pomocy

oferowanej przez organizacje pozarządowe np.: posiadające infolinie oraz instytucje, których zadaniem jest niesienie pomocy dla osób doświadczonych.

1) W przypadkach przejawów przemocy w rodzinie i zagrożenia bezpieczeństwa Twojego lub dzieci bezwzględnie powiadom Policję (997 lub 112) lub zawiadom prokuraturę.

2) W sytuacji doznania obrażeń ciała w wyniku działań sprawcy, powiadom pogotowie ratunkowe (999 lub 112). Możesz domagać się od lekarza wystawienia bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. Zaświadczenie to może zostać wykorzystane w sądzie w przypadku wszczęcia postępowania jako dowód przeciwko sprawcy.

3) Wsparcia prawnego, psychologicznego i socjalnego udzielają instytucje szczebla samorządowego zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 149 z późniejszymi zmianami). Możesz zgłosić się do najbliższego gminnego ośrodka pomocy społecznej (zespół interdyscyplinarny) lub powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz ośrodka interwencji kryzysowej.

4) Sprawcy przemocy (również za ich zgodą) mogą uczestniczyć w zespołach korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie zorganizowanych przez powiatowe centra pomocy rodzinie, które mają za zadanie zmianę postaw i zachowań sprawcy. U osób stosujących przemoc.

5) Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osobie doświadczającej przemoc w rodzinie udziela się również pomocy w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- interwencji kryzysowej i wsparcia,
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem m.in.: poprzez uniemożliwienie sprawcom przemocy w rodzinie korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazu kontaktowania się i zbliżania do osoby pokrzywdzonej,
- zapewnienia osobie doświadczającej przemocy bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienia osobie doświadczającej przemocy pomocy w uzyskaniu mieszkania w przypadku kiedy nie ma ona tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu.

6) Jeśli chcesz, aby osoba stosującą przemoc została ukarana złóż zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na najbliższym Komisariacie Policji lub w prokuraturze wraz z wnioskiem o ściganie sprawcy tego przestępstwa.

Jeśli zdecydujesz się na opuszczenie domu, zabierz ze sobą ważne dokumenty, (dowód osobisty i paszport, legitymację ubezpieczeniową, akty urodzenia dzieci, obdukcje lekarskie, karty kredytowe, książeczki zdrowia, zaświadczenia lekarskie i recepty, polisy ubezpieczeniowe, prawo jazdy, dowód rejestracyjny samochodu, akt własności domu, umowę najmu mieszkania, wyrób dodatkowy komplet kluczy do domu (samochodu) i schowaj je w bezpiecznym miejscu.

**PAMIĘTAJ !
ZA AKT PRZEMOCY ODPOWIADA SPRAWCA.**

4. Zespoły interdyscyplinarne

Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmuje gmina w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół interdyscyplinarny składa się z przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, Instytucji ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych, prokuratorów oraz innych instytucji, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołów interdyscyplinarnych jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli w/w jednostek w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań profilaktycznych w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach o możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Mocne strony Zespołu Interdyscyplinarnego:

- szersze perspektywy,
- łączenie kompetencji zawodowych/służbowych,
- ustawowe umocowanie,
- koordynacja działań,
- superwizja wewnętrzna,
- wsparcie w trudnych sprawach,
- lokalny „thin – tank” przemocy.

Korzyści z pracy zespołowej:

- szybszy przepływ informacji,
- koordynacja potrzebnych działań,

- zapobieganie powielaniu działań
- zapobieganie podejmowaniu działań wykluczających się,
- oszczędność czasu i energii,
- zdobywanie wiedzy i doskonalenie umiejętności
- zwiększenie skuteczności działań,
- solidarna odpowiedzialność,
- zmniejszenie możliwości manipulacji,

W ramach Zespołów Interdyscyplinarnych mogą być powoływane grupy robocze. Grupa wsparcia dla pomagających. Skład grupy roboczej jest odzwierciedleniem przedstawicieli instytucji, które są członkami Zespołu interdyscyplinarnego. Grupy robocze mogą być tworzone w związku z wystąpieniem przemocy rodzinie w indywidualnych przypadkach.

Zadania grup roboczych:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Członkowie Zespołów interdyscyplinarnych lub grupy roboczej zapraszają na swoje posiedzenie osobę doświadczającą przemocy w rodzinie. Na posiedzeniu członkowie zespołu lub grup dokonują analizy sytuacji rodziny – wypełniają formularze „Niebieska karta – część C” Zespół lub grupa opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby dotkniętej przemocą w rodzinie i jej rodziny, zawierający propozycje działań pomocowych. W planie pomocy zapisuje się działania, które były podejmowane we współpracy z instytucjami przez osoby świadczące dotkniętej przemocy mające na celu poprawę ich sytuacji życiowej. Indywidualny plan pomocy w zależności od sytuacji i okoliczności jakie zaistnieją w związku z przemocą w rodzinie może ulegać modyfikacji i zmianom. Zespół interdyscyplinarny lub grupa robocza podejmuje również działania w stosunku do sprawcy przemocy, który zostaje wezwany na posiedzenie Zespołu. Przez Zespół podejmowane są następujące działania w stosunku do tej osoby:

- diagnoza sytuacji rodziny,
- poinformowanie o konsekwencjach popełnionych czynów,
- wskazanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych,
- rozmowa na temat ewentualnego nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków lub innych,
- informacje o działaniach, które powinien podjąć sprawca w celu zaprzestania stosowania przemocy.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupę roboczą w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie i indywidualnych przypadkach.

5. PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

Procedura Niebieskiej Karty - prowadzona jest niezależnie od innych postępowań i w szczególności postępowania karnego, rodzinnego lub cywilnego. Procedura ta przewiduje ścisłą współpracę służb realizujących zadanie dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wdrożenie procedury ma na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu przemocy w rodzinie. W realizacji niebieskiej karty przewiduje się udział osoby dotkniętej przemocą w rodzinie tj.: przy zgłoszeniu przemocy w rodzinie – „Niebieska Karta - część A”. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby doświadczającej przemocy w rodzinie. Formularz „A” Niebieskiej Karty wypełnia przedstawiciel policji, jednostki organizacyjnej pomocy społecznej - pracownik socjalny, przedstawiciel ochrony zdrowia- lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, przedstawiciel oświaty- nauczyciel, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, który poweźmie w toku prowadzenia czynności służbowych podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Formularz „A” Niebieskiej Karty służy zebraniu niezbędnych informacji o okolicznościach zdarzenia m.in.: dane osobowe rodziny (osoby doznającej przemocy oraz sprawcy przemocy), formy, czas, okres trwania przemocy oraz miejsce zdarzenia, ewentualni świadkowie. Dane te zbiera się od osoby doświadczającej przemocy w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby przy zapewnieniu jej bezpieczeństwa. Osoba doświadczająca przemocy otrzymuje pouczenie w formie „Niebieskiej karty - Część B”. Pouczenie w przypadku dziecka doświadczającego przemocy w rodzinie przekazuje się rodzicom, opiekunom dziecka. Pouczenia nie przekazuje się osobie wobec, której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Formularz „Niebieskiej Karty - Część A” jest przekazywany Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego, który jest zobowiązany do jak najszybszego wezwania zespołu lub grupy roboczej w celu udzielenia pomocy osobie doznającej przemocy w rodzinie oraz podjęcia działań w stosunku do sprawcy przemocy. W ramach tej procedury przygotowujemy plan pomocy rodzinie. „Niebieska Karta - Część C”. Dla podopiecznego o stosowanie przemocy w rodzinie przeznaczona jest „Niebieska Karta - Część D”. Na posiedzeniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz

"Niebieska Karta – Część C". Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wypełniają formularz "Niebieska Karta - D" w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Spotkanie z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, oraz osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, nie mogą być organizowane w tym samym miejscu i czasie!!!"

Zakończenie procedury Niebieskiej Karty następuje w przypadku:

1) Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

2) Rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań.

O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły. W sytuacji realizowania procedury Niebieskiej Karty przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego są zobowiązani do poinformowania o tym fakcie organy ścigania (Policję, Prokuraturę).

6. PRAWO A PRZEMOC W RODZINIE

Polskie prawo (Kodeks karny) ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

- znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - art. 207 k.k.;

- uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób - art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);

- pozbawienie człowieka wolności - art. 189 k.k.;

- grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadniona obawę, że będzie spełniona - art. 190 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);

- wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie - art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);

- stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu - art. 191 k.k.;
- utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody - art. 191 a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zgwałcenie) oraz doprowadzenie nie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności - art. 197 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego); Przepięstwo to popełnia również małżonek, który dopuszcza się zgwałcenia współmałżonka!
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała -art. 156 k.k.;
- spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa -art. 157 § 1 i2k.k.;
- uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność;
- zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) - art. 209 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego go organu);
- kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej - art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- niszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku - art. 288 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - art. 210 k.k.;
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru - art. 211 k.k.;
- obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania - art. 200 k.k.;

- rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju - art. 208 k.k.

Podstawowym celem postępowania karnego jest aby w razie stwierdzenia popełnienia przestępstwa jego sprawca został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej oraz uwzględniony został prawnie chroniony interes pokrzywdzonego.

Funkcjonariusz Policji ma prawo zatrzymania sprawcy przemocy w rodzinie stwarzającego bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia ludzkiego.

Masz prawo do ubiegania się o państwową kompensatę.

Kompensata jest świadczeniem pieniężnym przyznawanym ofierze lub osobie jej najbliższej, w tym osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, w razie doznania w wyniku działań sprawcy ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci:

- pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej, **Zgodnie z Ustawa z dnia 07.07.2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw (Dz. U. z 2005r. Nr 169, poz.1415 z późn. zm.)**

- niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała,
- innego naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia innego niż wyżej opisanego trwający dłużej niż 7 dni.

Kompensatę przyznaje się jedynie wówczas i w takiej wysokości, w jakiej osoba uprawniona nie może uzyskać pokrycia kosztów (utraconych zarobków lub innych środków utrzymania, kosztów związanych z leczeniem i rehabilitacją oraz kosztów pogrzebu, będących skutkiem popełnienia przestępstwa) od:

- sprawcy przemocy w rodzinie;
- z tytułu ubezpieczenia;
- ze środków pomocy społecznej;
- albo z innego źródła lub tytułu, niezależnie od tego, czy sprawca przestępstwa został - oskarżony lub skazany.

Kompensatę przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej lub prokuratora, który należy złożyć do sądu rejonowego miejsca zamieszkania osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w maksymalnym terminie 2 lat od dnia popełnienia przestępstwa. Po upływie tego terminu osoba nie może żądać przyznania kompensaty. Kompensata wypłacana jest pokrzywdzonemu przez sąd i nie może przekroczyć 12.000 zł.

7. GDZIE SZUKAC POMOCY ?

W celu zyskania kompleksowej pomocy możesz zgłosić się do właściwej instytucji, np.:

- > Ośrodka Pomocy Społecznej / Zespołu Interdyscyplinarnego,
- > Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- > Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- > Komisariatu Policji,
- > Prokuratury i Sądu,
- > Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- > Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

LISTA INSTYTUCJI POMOCOWYCH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY

Policja – tel. 997 lub 112

Pogotowie Ratunkowe – tel. 999

Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy

w Rodzinie - Niebieska Linia tel. 0801 120 002

czynny od poniedziałku do soboty w godz. 8.00-22.00

niedziele i święta w godz. 8.00- 16.00

- dzwoniąc pod numer tel. 801 120 002 uzyskasz wsparcie, pomoc psychologiczną, informacje o możliwościach uzyskania pomocy najbliższej miejsca zamieszkania,

- Telefoniczna poradnia prawna - dzwoniąc pod numer 22 666 28 50: w poniedziałek lub wtorek w godz. **17.00-21.00** i pod numer w środę w godz. **18.00-22.00**, możesz uzyskać potrzebną poradę prawną,

- Poradnia e-mailowa - możesz też pisać w sprawach związanych z przemocą w rodzinie na adres e-mail:

801 120 002

22 666 28 50.

801 12 00 02

niebieskalinia@niebieskalinia.info

Zespoły Interdyscyplinarne działające na terenie Powiatu Pińczowskiego

L.p.	Zespół Interdyscyplinarny-siedziba	Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego	Nr telefonu	Adres do korespondencji
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowie	Magdalena Ziółkowska	(41)3565250, 691491987 (całodobowo)	Michałów 115, 28-411 Michałów
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kijach	Aneta Woźniczko	(41)3568272, 500185943 (całodobowo)	Kije 16, 28-404 Kije
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotej	Agnieszka Gil	(41)3561601 wew.22, 511159672 (całodobowo)	Złota 109, 28-425 Złota
4.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Działoszycach	Barbara Wojewoda	(41)3526005 wew.27, 785685752 (całodobowo)	ul. Skalbmierska 5, 28-440 Działoszyce
5.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pińczów	Andrzej Piekoszewski	(41)3572432, prac. socjalny Anna Kmita 698320036 (całodobowo)	ul. Złota 7, 28- 400 Pińczów

Instytucje i organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu Pińczowskiego

L.p.	Nazwa Instytucji, organizacji pozarządowych	Adres	Nr telefonu
1.	Prokuratura Rejonowa Pińczów	ul. 1 Maja 10, 28-400 Pińczów	(41) 357 20 40
2.	Sąd Rejonowy w Busku Zdroju XI Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich w Pińczowie	ul. 3 Maja 12, 28-400 Pińczów	(41) 357 22 35
3.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pińczowie	ul. Zacisze 5, 28-400 Pińczów	(41) 357 6001. wew.301, 303
4.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pińczowie	ul. Żwirki i Wigury 40, 28-400 Pińczów	(41) 357 3575 wew. 3

**Komisariaty Policji obejmujące zakresem działania gminy Powiatu
Pińczowskiego**

L.p.	Nazwa	Adres placówki	Telefon
1.	Komenda Powiatowa Policji w Pińczowie	ul. Floriańska 4, 28- 400 Pińczów	(41) 35 81 205
2.	Komisariat Policji w Działoszycach	ul. Kościuszki 42, 28- 440 Działoszyce	(41) 358 12 43

Źródła:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493).
2. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011, Nr 209, poz. 1245).
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. 2010 nr 201 poz. 1334).
5. Prezentacja pt: Renata Durda – Przedstawicielka Ogólnopolskiego Pogotowia dla ofiar przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.
6. Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.
7. Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie przygotowany przez PCPR w Kielcach.